

บทที่ 6

6.1 บทสรุป

จากการศึกษาวิวัฒนาการของการร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนของกฎหมายลักษณะละเมิด พบว่ากฎหมายไทยได้ถือตามประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันเป็นหลัก โดยเฉพาะหลักความรับผิดเพื่อละเมิดซึ่งเป็นหลักทั่วไปของมาตรา 823 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน ผู้ร่างกฎหมายไทยได้นำมาตรา 823 ดังกล่าวมาแยกบัญญัติออกเป็นสองมาตรา คือ มาตรา 420 อันเป็นบททั่วไปของกฎหมายลักษณะละเมิด และมาตรา 422 ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยข้อสันนิษฐานความผิดอันเกิดจากการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น แม้ว่ามาตรา 422 จะมีที่มาจากมาตรา 823 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันก็ตาม แต่กฎหมายไทยก็ไม่ได้นำหลักเกณฑ์หรือแนวความคิดของกฎหมายเยอรมันในเรื่องทฤษฎีความรับผิดสัมพัทธ์ (Theory of relative liability) และเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการขยายความคุ้มครองให้ครอบคลุมถึงสิทธิอื่น ๆ นอกเหนือจากสิทธิเด็ดขาดที่กำหนดไว้ในมาตรา 823 วรรคแรก ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้ร่างกฎหมายได้แก้ไขบทบัญญัติมาตรา 422 ให้เป็นข้อสันนิษฐานความผิด (Presumption of fault) โดยเป็นบทขยายความของคำว่า “โดยผิดกฎหมาย” (unlawfully) ของมาตรา 420 กล่าวคือ หากความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่นให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเป็นผู้ผิด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ทำการฝ่าฝืนได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความรับผิดทางละเมิด ทำให้โจทก์มีต้องนำสืบพิสูจน์ในประเด็นที่ว่าจำเลยได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อแต่อย่างใด อันเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ไปยังจำเลยที่จะต้องนำสืบพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น ข้อสันนิษฐานความผิด (Presumption of fault) ตามบทบัญญัติมาตรา 422 จึงเป็นข้อสันนิษฐานของกฎหมายที่ไม่เด็ดขาด ต่างจากบทบัญญัติมาตรา 823 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมันที่กำหนดให้โจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า จำเลยได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเนื่องจากมาตรา 823 วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่อยู่บนพื้นฐานของความผิด (Liability based on fault) ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าบทบัญญัติมาตรา 422 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นบทบัญญัติที่เป็นประโยชน์ต่อโจทก์ในแง่ของการผลักภาระการพิสูจน์มากกว่าบทบัญญัติมาตรา 823 วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งเยอรมัน

มาตรา 422 จึงเป็นข้อสันนิษฐานความผิด (Presumption of fault) ที่ช่วยลดภาระการพิสูจน์ของโจทก์ในคดีละเมิด ซึ่งการที่โจทก์จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานดังกล่าวนั้น โจทก์จะต้องบรรยายฟ้องให้เห็นว่าจำเลยได้กระทำการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่นและความเสียหายดังกล่าวเกิดจากการฝ่าฝืนกฎหมายเช่นนั้น กฎหมายก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ เพื่อศาลจะได้ทำการชี้สองสถานเพื่อกำหนดประเด็นข้อพิพาทตามที่ปรากฏในคำฟ้องและคำให้การ ซึ่งหากเป็นการฟ้องคดีละเมิดทั่วไปโดยอาศัยบทบัญญัติมาตรา 420 แล้ว โจทก์ต้องมีหน้าที่นำสืบให้เห็นว่าการกระทำของจำเลยเป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างไร หากโจทก์ไม่สามารถพิสูจน์ได้ จำเลยก็พ้นจากความรับผิด เนื่องจากในการพิจารณาพิพากษาคดีแพ่งนั้น ศาลจะพิจารณาพิพากษาโดยการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานในคดีว่าฝ่ายใดมีน้ำหนักพยานหลักฐานมากกว่ากัน ซึ่งในบางครั้งการที่โจทก์จะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อนั้นอาจเป็นเรื่องค่อนข้างยาก ทำให้การบังคับใช้มาตรา 420 เพียงลำพังจึงอาจไม่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียหายได้อย่างเพียงพอ ด้วยเหตุนี้ มาตรา 422 จึงเป็นบทบัญญัติที่เข้ามาอุดช่องว่างดังกล่าว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมาตรา 422 เป็นบทบัญญัติที่ยกเว้นหลักทั่วไปที่ว่า “ผู้ใดกล่าวอ้าง ผู้นั้นมีหน้าที่นำสืบ” นั่นเอง

เนื่องจากคำพิพากษาที่ขึ้นสู่ศาลฎีกามีจำนวนน้อยมากที่ได้มีการนำข้อสันนิษฐานความผิดตามบทบัญญัติมาตรา 422 มาปรับใช้เพื่อผลลดภาระการพิสูจน์ในประเด็นที่ว่ามีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไปให้จำเลยเป็นผู้มีภาระในการพิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานดังกล่าว อีกทั้งในคำพิพากษาศาลฎีกาบางฉบับได้มีการนำบทบัญญัติมาตรา 422 มาปรับใช้ในลักษณะเป็นความรับผิดทางละเมิดที่เป็นเอกเทศแยกต่างหากจากบทบัญญัติมาตรา 420 ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักกฎหมาย นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้กฎหมายได้นำบทบัญญัติมาตรา 422 มาปรับใช้เพียงเพื่อเป็นการอธิบายคำว่า “โดยผิดกฎหมาย” เท่านั้น โดยเป็นการเน้นให้เห็นว่า จำเลยได้มีการกระทำโดยผิดกฎหมาย โดยการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายที่ประสงค์จะปกป้องโจทก์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย เพียงเพื่อให้ครบองค์ประกอบความรับผิดเพื่อละเมิดตามบทบัญญัติมาตรา 420 เท่านั้น โดยมิได้พิจารณาว่า กฎหมายที่จำเลยฝ่าฝืนนั้นเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อจะปกป้องบุคคลอื่นตามที่มาตรา 422 มุ่งหมายที่จะให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ที่ฝ่าฝืนกฎหมายนั้นเป็นผู้ผิด ทำให้คดีเหล่านี้มิได้มีการนำข้อสันนิษฐานความผิดของบทบัญญัติมาตรา 422 มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางคดีอันจะเป็นการช่วยลดภาระการพิสูจน์ของโจทก์ผู้เสียหายโดยการผลลดภาระการพิสูจน์ในเรื่องจงใจหรือประมาทเลินเล่อไปให้จำเลยเป็นผู้พิสูจน์แทน

จากการศึกษาพบว่า การนำบทบัญญัติมาตรา 422 มาปรับใช้ในทางปฏิบัตินั้นมีปัญหาที่สำคัญ ก็คือ ปัญหาในการตีความคำว่า “กฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น” ว่าเป็นกฎหมายลักษณะใดและมีบัญญัติไว้ที่ใดบ้าง ซึ่งปัญหาในการตีความว่า กฎหมายประเภทใดบ้างที่จะถือว่าเป็นกฎหมายที่มุ่งประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น นับว่าเป็นปัญหาประการสำคัญที่ทำให้ไม่มีการนำบทบัญญัติมาตรา 422 มาปรับใช้ในทางปฏิบัติเท่าที่ควร เนื่องจากถ้อยคำในตัวบทไม่ได้ให้คำจำกัดความหรือความหมายที่ชัดเจนไว้แต่อย่างใด หากพิจารณาตามถ้อยคำแล้วจะพบว่า มีความหมายที่กว้างมากเนื่องจากกฎหมายที่ตราออกมาบังคับใช้โดยส่วนใหญ่แล้วย่อมมีเจตนารมณ์เพื่อจะปกป้องคุ้มครองบุคคลแทบทั้งสิ้น ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่นตามความหมายของมาตรา 422 นี้มีลักษณะเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อเป็นข้อห้ามในสังคม โดยกฎหมายดังกล่าวจะกำหนดหน้าที่ให้บุคคลต้องกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของสาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในชีวิต สิทธิในร่างกายและอนามัย สิทธิเสรีภาพ สิทธิในทางทรัพย์สิน และสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ซึ่งในปัจจุบันมีกฎหมายที่มีลักษณะมุ่งประสงค์ปกป้องบุคคลอื่นเกิดขึ้นมากมาย โดยมักจะปรากฏอยู่ในรูปแบบของพระราชบัญญัติหรือกฎกระทรวงต่างๆ โดยพิจารณาได้จากเหตุผลในการออกกฎหมายดังกล่าวและในคำปreambleของกฎหมายนั้นว่ามีลักษณะเป็นกฎหมายอันมีที่ประสงค์จะปกป้องบุคคลอื่นหรือประชาชนทั่วไปหรือไม่ ซึ่งเมื่อมีการฝ่าฝืนบทกฎหมายดังกล่าวก็จะมีมาตรการทางกฎหมายอาญาและมาตรการทางปกครองในการลงโทษผู้กระทำการฝ่าฝืนกฎหมายนั้น และหากบุคคลใดได้รับความเสียหายจากการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายดังกล่าวและต้องการได้รับการเยียวยาทางแพ่งก็สามารถฟ้องคดีละเมิดเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้ฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวได้ โดยการนำเอาข้อสันนิษฐานความผิดตามมาตรา 422 นี้ปรับใช้กับกฎหมายที่มีลักษณะมุ่งประสงค์ปกป้องบุคคลอื่น เพื่อเป็นการลดภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายในเรื่องการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไปให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายเป็นผู้พิสูจน์หักล้างข้อสันนิษฐานความผิดดังกล่าวแทน

ดังนั้น กฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่นตามมาตรา 422 ส่วนใหญ่เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาด้วยเหตุผลทางเทคนิค (Technical reason) ไม่ได้เกิดจากเหตุผลทางศีลธรรมโดยตรง และมักจะเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับนโยบายหรือวินัยทางกฎหมาย (legal discipline) โดยบัญญัติขึ้นมาเพื่อกำหนดมาตรฐานทางสังคมและมีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกป้องคุ้มครองบุคคลอื่น และในขณะเดียวกันก็ยังเป็นเครื่องมือสนองนโยบายแห่งรัฐ (public policy) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า มาตรา 422 เป็นบทบัญญัติที่สร้างมาตรฐานหรือวินัยทางกฎหมาย หากผู้ใด

ฝ่าฝืนมาตรฐานดังกล่าวแล้ว ย่อมสันนิษฐานในเบื้องต้นไว้ก่อนว่าผู้นั้นมีความผิดหรือเป็น “ผู้ผิด” นั้นเอง ดังนั้น “กฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น” ตามมาตรา 422 จึงควรประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

(1) เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นด้วยเหตุผลทางเทคนิค (Technical reason) มิได้บัญญัติขึ้นจากเหตุผลทางศีลธรรม (Moral reason)

(2) มีวัตถุประสงค์เพื่อจะปกป้องคุ้มครองบุคคลอื่น

(3) เป็นกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ให้บุคคลต้องปฏิบัติตาม

โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า มีบทบัญญัติกฎหมายจำนวนมากที่กำหนดหน้าที่ให้บุคคลต้องปฏิบัติตาม ซึ่งบัญญัติขึ้นมาโดยมีเจตนารมณ์เพื่อจะปกป้องคุ้มครองบุคคลอื่น อันถือได้ว่าเป็นกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่นตามความหมายของมาตรา 422 ซึ่งนอกจากจะเป็นหน้าที่ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้วยังปรากฏอยู่ในกฎหมายพิเศษต่างๆ ดังที่ได้ศึกษามาแล้วข้างต้นดังนี้

1. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522
2. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.2456
3. พระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พ.ศ.2464
4. พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ.2522
5. พระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ.2497
6. พระราชบัญญัติวิชาชีพเวชกรรม พ.ศ.2525
7. พระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ พ.ศ.2528
8. พระราชบัญญัติวิชาชีพทันตกรรม พ.ศ.2537
9. พระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ.2537
10. พระราชบัญญัติการประกอบโรคศิลปะ พ.ศ.2542
11. พระราชบัญญัติวิชาชีพกายภาพบำบัด พ.ศ.2547
12. พระราชบัญญัติวิชาชีพเทคนิคการแพทย์ พ.ศ.2547
13. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522

- 14.พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ.2522
- 15.พระราชบัญญัติยา พ.ศ.2510
- 16.พระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2517
- 17.พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535
- 18.พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ.2535
- 19.พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522
- 20.พระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ พ.ศ.2544
- 21.พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ.2535
- 22.พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียม
อาวุธปืน พ.ศ. 2490
- 23.พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2535
- 24.พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542
- 25.พระราชบัญญัติกำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนจำกัด
บริษัทจำกัด สมาคม และมูลนิธิ พ.ศ.2499
- 26.พระราชบัญญัติมาตราขังตวงวัด พ.ศ.2542
- 27.พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550

นอกจากนี้ยังมีร่างพระราชบัญญัติที่อยู่ในระหว่างพิจารณา เช่น ร่างพระราชบัญญัติเพื่อความรับผิดชอบจากสินค้าไม่ปลอดภัย ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข และกฎหมายในระดับกฎกระทรวงอีกเป็นจำนวนมากที่เป็นกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่นตามบทบัญญัติมาตรา 422 นี้ ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าหากประเทศมีการพัฒนามากขึ้นเท่าใด ก็จะมีการบัญญัติกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่นขึ้นมาใช้มากขึ้นเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่าในประเทศที่พัฒนาแล้ว กฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่นจะเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญและมีบทบาทในการช่วยเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหายมาก

6.2 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากในการดำเนินคดีละเมิดเป็นการต่อสู้คดีบนพื้นฐานของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งถือว่าคู่ความทั้งสองฝ่ายมีสถานะในการต่อสู้เท่าเทียมกันโดยยึดหลัก “ผู้ใดกล่าวอ้างผู้นั้นมีหน้าที่นำสืบ” มาเป็นการหลักการในการนำสืบพยานหลักฐาน และโดยเหตุที่ในคดีละเมิดโจทก์ผู้เสียหายมีหน้าที่นำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า จำเลยได้มีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ซึ่งในการพิสูจน์ในประเด็นดังกล่าวอาจเป็นภาระหนักแก่โจทก์ผู้เสียหาย เนื่องจากในบางคดีอาจจะมีพยานหลักฐานทางด้านเทคนิคซึ่งโจทก์ผู้เสียหายอาจไม่มีขีดความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลเหล่านั้นได้ ทำให้โจทก์ผู้เสียหายต้องประสบปัญหาและความยากลำบากในการนำสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นตามที่ตนกล่าวอ้างในคำฟ้อง และในบางคดีโจทก์ผู้เสียหายอาจจะมีทางพิสูจน์ได้เลยว่า จำเลยได้มีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเพราะมูลเหตุแห่งการกระทำละเมิดนั้นอยู่ในความรู้เห็นของจำเลยผู้ก่อเหตุแต่เพียงผู้เดียว แม้โจทก์จะสามารถพิสูจน์ว่าการกระทำละเมิดนั้นได้เกิดขึ้นจริงแต่ก็ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า การกระทำละเมิดนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร และมักจะหาพยานหลักฐานต่างๆ ได้ค่อนข้างยาก เพราะเหตุการณ์ที่นำมาสู่การละเมิดนั้นอาจจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ผู้เสียหายรวมทั้งพยานอาจจำข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นไม่ได้ ด้วยข้อขัดข้องเหล่านี้ เป็นเหตุให้โจทก์ผู้เสียหายไม่สามารถพิสูจน์ให้เห็นถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยและทำให้โจทก์ผู้เสียหายไม่ได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำละเมิด ดังนั้น ภาระการพิสูจน์ในเรื่องการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลย จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อกระบวนการพิจารณาคดีค่อนข้างมาก เนื่องจากศาลจะวินิจฉัยให้คู่ความฝ่ายใดแพ้ชนะคดีกันนั้น ศาลจำต้องวิเคราะห์หาหน้าที่นำสืบหรือภาระการพิสูจน์ให้ถูกต้องตามหลักกฎหมายเสียก่อน แล้วจึงใช้ภาระการพิสูจน์นั้นไปเป็นเหตุตัดสินให้คู่ความแพ้ชนะกันในทางคดี ทำให้เห็นได้ว่า ภาระการพิสูจน์นี้เป็นสิ่งที่มีผลต่อการแพ้ชนะในคดีละเมิดของผู้เสียหายซึ่งมีความสำคัญยิ่งกว่าเรื่องประเด็นข้อพิพาทเสียอีก

เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นและมีการฟ้องร้องต่อศาล มักจะสร้างความยุ่งยากให้แก่โจทก์ผู้เสียหายในการที่จะต้องพิสูจน์ข้อเท็จจริงต่างๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนต่อศาล ผู้เสียหายหรือโจทก์จึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ ดังนั้น เพื่อให้โจทก์ที่ได้รับความเสียหายเข้าถึงความยุติธรรมและเป็นการบรรเทาปัญหาในเรื่องภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหาย ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะให้นำข้อสันนิษฐานความผิดตามมาตรา 422 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาปรับใช้ในคดีละเมิดที่เกิดจากการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น

ซึ่งจากปัญหาที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วว่าได้มีการนำมาตรา 422 มาใช้ในทางปฏิบัติค่อนข้างน้อย ดังนั้น เพื่อให้มีการนำมาตรา 422 มาใช้ให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพในคดีละเมิด ผู้เขียนจึงเห็นควรแก้ไขปัญหาดังกล่าวตั้งแต่ในชั้นการศึกษาวิชากฎหมาย เนื่องจากการเรียนการสอนถือเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะทำให้มาตรา 422 มีการนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ซึ่งเห็นได้จากการศึกษากฎหมายมักจะไม่ค่อยเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของมาตรา 422 เท่าที่ควร แต่จะให้ความสำคัญกับมาตรา 420 ซึ่งเป็นแม่บทของความรับผิดเพื่อละเมิดอันเป็นบทบัญญัติที่โจทก์มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงความผิดของจำเลย แต่ในทางกลับกันมาตรา 422 ดูเหมือนจะถูกละทิ้งในระบบกฎหมายไทย ทั้งที่เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์ที่จะคุ้มครองผู้เสียหายในฐานะเป็นข้อสันนิษฐานความผิดประเภทหนึ่งที่สามารถคุ้มครองประชาชนเพื่อลดภาระการพิสูจน์ของโจทก์ในคดีละเมิด จึงเป็นเหตุให้ผู้ศึกษากฎหมายมีความรู้ความเข้าใจในมาตรา 422 ไม่เพียงพอ เมื่อผู้ศึกษากฎหมายเหล่านี้ไปประกอบอาชีพทางด้านกฎหมายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้พิพากษา อัยการ ทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมายก็อาจจะขาดความมั่นใจในการนำข้อสันนิษฐานความผิดของมาตรา 422 ไปปรับใช้ในคดีละเมิดที่เกิดจากการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผลทำให้ปรากฏคำพิพากษาจำนวนน้อยมากที่ได้มีการนำข้อสันนิษฐานความผิดตามมาตรา 422 มาปรับใช้เพื่อผลภาระการพิสูจน์ในประเด็นที่ว่ามีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อไปให้จำเลย ดังนั้น ผู้สอนกฎหมายลักษณะละเมิดนับว่าเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่สุดที่จะผลักดันให้ผู้ใช้กฎหมายได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ในการปรับใช้บทบัญญัติมาตรา 422

นอกจากนี้ หากพิจารณาในแง่ของการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาลแล้วจะพบว่า ปัจจุบันได้มีการแก้ไขกฎหมายวิธีสบัญญัติหลายครั้งเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็วยิ่งขึ้น มีการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการพิจารณาคดีในสาระ คดีที่ไม่มีข้อยุ่งยาก หรือแม้แต่การพิจารณาคดีสามัญก็มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการพิจารณาคดีฝ่ายเดียวในกรณีที่อีกฝ่ายขาดนัด การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายวิธีสบัญญัติเหล่านี้จะเน้นไปทางคดีแพ่งเสียเป็นส่วนใหญ่ และมักจะทำให้นักกฎหมายเข้าใจผิดไปว่าบทบัญญัติที่รื้อรัดการพิจารณานั้นมีแต่ที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายวิธีสบัญญัติเท่านั้น แต่แท้จริงแล้วยังมีกฎหมายสารบัญญัติที่สามารถทำให้การพิจารณาคดีรวดเร็วอย่างได้ผล นั่นก็คือ ข้อสันนิษฐานทางกฎหมายตามบทบัญญัติในมาตรา 422 ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้ว อันเป็นการช่วยลดขั้นตอนในกระบวนการพิจารณาคดีของศาลให้รวดเร็วและกระชับยิ่งขึ้น เนื่องจากโจทก์ผู้เสียหายไม่ต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบเพื่อแสดงให้เห็นว่า จำเลยได้กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่อย่างไร

ซึ่งการลดภาระการพิสูจน์ของโจทก์ดังกล่าว ย่อมทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลรวดเร็วยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีของคู่ความอีกด้วย เพราะเมื่อผู้เสียหายถูกกระทำละเมิด ความเสียหายที่เกิดขึ้นกว่าจะได้รับการชดเชยก็ต้องขึ้นอยู่กับกระบวนการพิจารณาคดีของศาล หากมีกระบวนการพิจารณาที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถบรรเทาความเสียหายได้อย่างรวดเร็ว ในทางกลับกันหากการพิจารณาพิพากษาคดีดำเนินไปด้วยความล่าช้า ความเสียหายที่เกิดขึ้นย่อมจะทวีความรุนแรงขึ้นทำให้เกิดความเสียหายต่อโจทก์ที่เป็นผู้เสียหายในคดีละเมิด ซึ่งการที่โจทก์จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานความผิดตามมาตรา 422 ได้นั้น โจทก์จะต้องกล่าวอ้างหรือบรรยายฟ้องให้เห็นว่า จำเลยได้กระทำการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องโจทก์ ทำให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิของโจทก์อย่างไร โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องบรรยายฟ้องว่าจำเลยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างไร การบรรยายฟ้องในลักษณะนี้เท่ากับว่าโจทก์กล่าวอ้างข้อเท็จจริงเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา 422 ซึ่งในประเด็นเรื่องการพิสูจน์หรือหน้าที่ที่คู่ความฝ่ายหนึ่งจะต้องนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อศาลเพื่อให้ศาลเห็นจริงตามที่ตนกล่าวอ้าง จึงเป็นประเด็นสำคัญในการใช้มาตรา 422 ซึ่งภาระการพิสูจน์ของโจทก์และจำเลยจะเป็นอย่างไรจึงขึ้นอยู่กับคำให้การของจำเลยเพราะศาลต้องทำการชี้สองสถานเพื่อกำหนดประเด็นข้อพิพาทตามที่ปรากฏในคำฟ้องและคำให้การ ในกรณีที่จำเลยให้การปฏิเสธโดยสิ้นเชิง แม้โจทก์จะเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานทางกฎหมายก็ตาม แต่โจทก์ก็ต้องนำสืบข้อเท็จจริงซึ่งเป็นข้อสันนิษฐานเพื่อจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนี้ โดยโจทก์หรือผู้เสียหายจะต้องนำสืบให้เห็นว่าจำเลยได้กระทำการฝ่าฝืนบทบังคับแห่งกฎหมายอันมีที่ประสงค์เพื่อจะปกป้องโจทก์ ทำให้เกิดความเสียหายต่อโจทก์เพียงใด ซึ่งโจทก์ไม่จำเป็นต้องนำสืบถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยแต่อย่างใด

ดังนั้น ผู้เขียนจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นสิ่งกระตุ้นให้วงการกฎหมายไทยเกิดความสนใจและเล็งเห็นถึงคุณค่าประโยชน์ของมาตรา 422 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และสามารถนำมาปรับใช้ในคดีละเมิดได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์อันแท้จริงของบทบัญญัติดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะเป็นการช่วยลดภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายแล้ว ยังเป็นการกระตุ้นให้บุคคลในสังคมเพิ่มความระมัดระวังและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับแห่งกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อประสงค์จะปกป้องบุคคลในสังคม อันจะส่งผลให้เกิดความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยแก่สาธารณชนด้วยในขณะเดียวกัน